

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2003-08-28

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, regeringsrådet Marianne Eliason, justitierådet Severin Blomstrand.

Enligt en lagrådsremiss den 12 juni 2003 (Utrikesdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i utlänningslagen (1989:529).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Ulrika Sandell, biträdd av departementssekreteraren Inger Högberg.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

2 kap. 4 a §

Genom den nya bestämmelsen öppnas möjlighet för Migrationsverket att efter ansökan av förundersökningsledare bevilja tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som vistas här i landet, under förutsättning att det behövs för att förundersökning eller huvudförhandling i brottmål skall kunna genomföras under medverkan av utlänningen. Tillståndstiden skall enligt förslaget vara kortare än ett år. Avsikten är att ett tillstånd skall kunna förlängas. Om förlängning sker måste, enligt vad som framhålls i den allmänna motiveringen och i författningskommentaren, även den sammanlagda tillståndstiden underskrida ett år. Som skäl för detta anförs att utlänningen inte skall folkbokföras på grund av det tidsbegränsade tillståndet.

För fall då ett beviljat uppehållstillstånd förlängs efter ny ansökan av förundersökningsledaren kan det enligt Lagrådets mening av den föreslagna lagtexten inte utläsas något krav på att den sammanlagda tillståndstiden skall understiga ett år. Snarare torde lagförslaget som det är utformat med ge en ny tillståndstid om inemot ett år i förlängningsfall. Enbart intresset av att undvika att folkbokföring kommer till stånd som följd av den aktuella typen av uppehållstillstånd kan inte ge anledning till annan slutsats.

I anslutning till det sagda noterar Lagrådet att den nya formen av tidsbegränsat uppehållstillstånd skall kunna användas utan begränsning till vissa slag av brott och att det inte förutsätts att den misstänkta eller tilltalade är häktad eller att det annars är fråga om mål som skall handläggas särskilt skyndsamt. Utredning och lagföring kan således beroende på omständigheterna ta åtskillig tid i anspråk. Med hänsyn härtill kan det synas osäkert om den avsedda maximitiden för tidsbegränsat tillstånd är tillräckligt lång. Särskilt för en del sådana fall då förlängning av medgiven tillståndstid är motiverad kan den tillämnade tidsbegränsningen tänkas leda till att syftet med tillståndsinstitutet inte uppnås fullt ut.

Lagrådet förordar att frågan om vilken yttersta tidsgräns som skall gälla för uppehållstillstånden övervägs vidare under den fortsatta beredningen av ärendet.

7 kap. 3 a §

I paragrafen, som är ny, föreskrivs att förundersökningsledaren får överklaga Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 2 kap. 4 a § till Utlänningsnämnden. Under föredragningen har upplysts att avsikten är att ut-

länningen själv inte skall ha rätt att överklaga ett sådant beslut. Emellertid föreskrivs i 7 kap. 3 § att Migrationsverkets beslut i fråga om avslag på en ansökan om uppehållstillstånd får av utlänningen överklagas till Utlänningsnämnden. Enligt sin ordalydelse synes denna bestämmelse ge utlänningen rätt att överklaga sådana beslut som avses i den nya paragrafen. För att regleringen skall få den avsedda innebörden torde det därför vara nödvändigt att ett uttryckligt undantag införs i 7 kap. 3 §.

10 kap. 1 §

Enligt den föreslagna lydelsen av första stycket skall en utlänning som uppsåtligen eller av oaktsamhet uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet tillstånd och utan att ha ansökt om sådant tillstånd dömas till böter. Ändringen i förhållande till gällande rätt innebär främst att straffansvaret utvidgas till att även omfatta gärningar som begås av oaktsamhet. I vilka fall det är tillåtet att vistas i Sverige under ansökningstiden följer av 2 kap. 5 § andra och tredje styckena. I lagrådsremissen föreslås ett tillägg i andra stycket i den bestämmelsen som innebär att den kommer att omfatta även en utlänning som kan beviljas eller har tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 2 kap. 4 a § (tidsbegränsat uppehållstillstånd efter ansökan av en förundersökningsledare). Vid lagrådsföredragningen har upplysts att avsikten är att inte heller en sådan utlänning skall kunna fällas till ansvar enligt 10 kap. 1 §. Som straffbestämmelsen är utformad kan det ifrågasättas om det nu angivna fallet kommer att vara undantaget från det straffbara området, eftersom det inte är utlänningen som ansöker om tillstånd. Enligt Lagrådets mening bör bestämmelsen förtydligas så att det inte råder någon tvekan om att en utlänning även i detta fall skall vara undantagen från straffansvar. Detta kan lämpligen ske genom att stycket ges följande utformning:

”Till böter döms en utlänning som uppsåtligen eller av oaktsamhet uppehåller sig i Sverige utan föreskrivet tillstånd och utan att utlänningen har ansökt om ett sådant tillstånd eller en förundersökningsledare har ansökt om tidsbegränsat uppehållstillstånd för utlänningen med stöd av 2 kap. 4 a §.”